

raadsvoorstel

portefeuillehouder Arie Muilwijk
opgesteld door Vergunningen, Voorzieningen en Handhaving / Elske Hörchner
Registratienummer
collegebesluit 13.00692
vergaderdatum raad 28 februari 2013
jaar/nummer (niet invullen, dit vult de griffie in)

onderwerp Beleidskader programma Rijnstreek Werkt

Het college van burgemeester & wethouders stelt de raad voor het volgende te besluiten:

1. Het beleidskader Programma Rijnstreek werkt 2013-2016 vast te stellen;
2. Kennis nemen van het voornemen van het college om te komen tot een brede uitvoeringsorganisatie werk en in dit perspectief de bestaande Gemeenschappelijke Regeling nader te bezien;
3. Voor de beleidsmaatregelen voorgesteld in het beleidskader en voor de maatregelen omtrent de omvorming van de Gemeenschappelijke regeling SWA het resterende budget dat de raad beschikbaar had gesteld voor de herstructurering.

burgemeester en wethouders van Nieuwkoop

mr. G.G.G. Slooters
secretaris

F. Buijserd
Burgemeester

Toelichting

Probleemstelling

Het domein werk en inkomen is erg in beweging. Het is van belang in regionaal verband afspraken te maken en kaders vast te stellen zodat mensen in de regio aan het werk kunnen (blijven) en hun eigen inkomen kunnen verdienen.

Inleiding

In 2010 is gestart met een regionaal programma werk. Aanleiding was de voorgenomen stelselwijziging in de sociale zekerheid en de ambities van de Rijnstreekgemeenten op het gebied van arbeidsmarktbeleid. De gemeenten in de Rijnstreek werken intensief samen op het thema werk. Dat doen zij binnen de SWA, op het werkplein en vanaf 2013 op het serviceplein en in de stuurgroep werk en inkomen. Deze intensieve samenwerking is onmisbaar gezien de opdracht waar gemeenten voor staan.

Dit beleidskader is de eerste formele stap die zal leiden tot een totaal programma op het domein werk en inkomen. Binnen afzienbare termijn volgt een meerjarenbeleidsplan waarin we verder uitwerken *hoe* we onze doelen gaan bereiken.

De vijf Rijnstreekgemeenten Alphen aan den Rijn, Boskoop, Kaag en Braassem, Nieuwkoop en Rijnwoude leggen in dit beleidskader een gezamenlijke missie vast: alle inwoners van de Rijnstreekgemeenten hebben een fatsoenlijk bestaansniveau en zijn financieel zelfredzaam doordat zij werken naar vermogen, bij voorkeur in een reguliere betaalde baan.

De thema's die moeten bewerkstelligen dat deze missie wordt uitgevoerd, zijn in dit beleidskader benoemd en uitgewerkt. Alle thema's hebben als uitgangspunt dat zij moeten leiden tot meer mensen aan het werk en minder mensen in de uitkering. Het gaat om:

- Reïntegratie
- Werkgeversdienstverlening
- Aanpak laaggeletterdheid
- Handhaving
- Inkomensondersteuning.

Daarvoor zijn de volgende randvoorwaarden nodig:

- Inrichting van een Serviceplein
- De vorming van een regionale uitvoeringsorganisatie
- Regionale samenwerking
- Cliëntenparticipatie

In de afgelopen periode is naast het werk aan het beleidskader ook gewerkt aan de uitwerking van de businesscase werken naar vermogen die zal leiden tot een nieuwe regionale uitvoeringsorganisatie (RUO). Het uitgangspunt dat iedereen naar vermogen werkt heeft brede steun in de Rijnstreekgemeenten. Het was ook een belangrijke aanbeveling van de brede raads werkgroep die eind 2011 een advies uitbracht over reïntegratiebeleid. Eén gemengde (Wsw en Wwb) uitvoeringsorganisatie kan krachtiger en efficiënter werken aan de reïntegratie van verschillende doelgroepen dan verschillende organisaties (de huidige SWA voor de Wsw en de afdeling werk en bijstand voor de Wwb voor de vijf Rijnstreekgemeenten).

De businesscase (in opdracht van de gemeenten door bureau Berenschot uitgewerkt) is in oktober 2012 afgerond. Om berekeningen te kunnen maken voor de businesscase, is

voor een aantal onderdelen in het beleidskader al invulling gegeven aan de *hoe*-vraag. Dit geldt vooral voor het onderdeel reïntegratie. Er is een drietal scenario's uitgewerkt en uiteindelijk is gekozen voor een reïntegratiemix voor de doelgroepen die gemeenten met een beperkt budget nog willen en kunnen ondersteunen. Voor andere thema's uit dit beleidskader, zoals inkomensondersteuning en handhaving, staan in dit beleidskader de uitgangspunten benoemd, die nader uitgewerkt worden in het beleidsplan.

Berenschot heeft zich bij de berekeningen voor de RUO gebaseerd op de beschikbare informatie die voorhanden was na de val van het kabinet Rutte 1 eind april 2012. De Wet werken naar vermogen werd daarna controversieel verklaard. Dit had tot gevolg dat de enorme bezuinigingen op de Wsw die voorzien waren vanaf 2013 teruggedraaid werden en de samenvoeging van reïntegratiemiddelen en Wsw-gelden tot één reïntegratiebudget van de baan was.

De inkt van de businesscase was nog niet droog of het nieuwe regeerakkoord werd openbaar. Dit akkoord bevat ingrijpende wijzigingen ten opzichte van de aannames in de businesscase. Die hebben met name gevolgen voor het onderdeel van de herstructurering Wsw. Er komen toch fikse bezuinigingen op de Wsw en het budget voor reïntegratie. De aangekondigde Wet werken naar vermogen wordt vervangen door de Participatiewet die in grote lijnen hetzelfde beoogt maar gemeenten wel meer beleidsvrijheid voor het inrichten van een vorm van beschut werken geeft. Deze wet zal naar verwachting per 1 januari 2014 in werking treden. Dit betekent dat het beleid nog geruime tijd sterk in beweging zal zijn. Het is daarom van belang dat we als gemeenten tijdig het roer stevig in handen nemen om de verwachte beleidsvrijheid goed te kunnen invullen.

In de loop van 2013 beraden de Rijnstreekgemeenten zich nader op een aantal onderdelen uit de businesscase, dat gaat gepaard met een actualisatie van de financiële berekeningen. Pas als de Participatiewet beschikbaar komt, kan dat proces echt worden afgerond. Dit laat onverlet dat de hoofdlijnen van de businesscase, met name op het gebied van reïntegratie, zoals het zich laat aanzien overeind blijven. De noodzaak om het budget zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten door maximale uitstroom naar de arbeidsmarkt na te streven, wordt door het regeerakkoord alleen maar groter. Ook het streven naar een meer netwerk-georiënteerde uitvoeringsorganisatie – ten opzichte van een eigen productiebedrijf – blijft overeind. De bezuinigingen op de Wsw en de beleidsvrijheid ten aanzien van beschut werken kunnen wel consequenties hebben op de mate en het tempo waarin dit wordt gerealiseerd.

Kader / Eerdere besluiten

In het kader van eerder wetgeving over de herstructurering van de Sociale Werkvoorziening zijn in 2012 al besluiten genomen om te komen tot herstructurering van de SWA.

Beoogd effect

Goede instrumenten waardoor werkzoekenden uit de gemeente binnen de regio aan het werk kunnen.

Argumenten

1.1. Herbezinning op het domein werk en inkomen is noodzakelijk

Zowel de al ingezette stelselwijzigingen van het kabinet Rutte 1 als de voornemens van het kabinet Rutte 2 dwingen gemeenten tot een fundamentele herbezinning op de Wsw en de inzet van reïntegratiemiddelen. De keuzes die in dit beleidsplan worden voorgelegd, sorteren daar op voor.

1.2. De vorming van één uitvoeringsorganisatie is alleen maar urgenter geworden

Nu is aangekondigd dat gemeenten geen nieuwe instroom in de Wsw meer hoeven toe te laten en de rijksfinanciering voor beschut werk fors afneemt, zijn de gemeente aan zet bij het antwoord op de vraag hoe de toekomst van de sociale werkvoorziening eruit ziet. Een herstructurering lijkt onontkoombaar, en de Rijksoverheid stelt daar geen middelen voor beschikbaar.

2.1 Een principe uitspraak over een voorgenomen wijziging dan wel opheffing van de regeling is voordelig voor het proces

Verbonden aan de inhoudelijke keuzes is de vraag welke juridische vorm voor de uitvoeringsorganisatie de meest aangewezen is. De huidige juridische vorm van de SWA is een gemeenschappelijke regeling (GR) met openbaar lichaam. Er zijn meerdere factoren die maken dat de huidige vormgeving ter discussie staat:

1. onevenwichtigheid in de grootte van de gemeenten die deelnemen aan de GR (deze wordt nog vergroot na de fusie van de ABR-gemeenten);
2. het grote financiële risico dat de ABR-gemeente daardoor loopt; en als gevolg daarvan
3. de wens van ABR om dit risico beter te kunnen beheersen door voor de beslissingsbevoegdheid meer doorzettingsmacht te krijgen dan binnen de huidige vorm mogelijk is;
4. de wens van de gemeenteraden om directer te kunnen sturen op de resultaten en het functioneren van de uitvoeringsorganisatie;
5. de wens van Kaag en Braassem en Nieuwkoop voor mogelijkheden tot differentiatie en flexibiliteit in de voorzieningen op het gebied van reïntegratie en beschut werken voor de eigen inwoners.

De businesscase schetst de voor- en nadelen van de twee meest voor de hand liggende opties: handhaving van de GR in een gewijzigde vorm of vormgeving als gemeentelijke dienst van Alphen aan den Rijn / ABR. De colleges hebben de voorkeur voor deze laatste optie. Dit betekent dat de huidige gemeenschappelijke regeling ontmanteld moet worden. De uitvoeringsorganisatie wordt dan een gemeentelijke afdeling. Via een zogenaamde centrumgemeentestructuur kunnen Kaag en Braassem en Nieuwkoop vervolgens op publiekrechtelijke basis een samenwerkingsovereenkomst met Alphen aan den Rijn / ABR aangaan. De daadwerkelijk besluitvorming hierover vindt op een later tijdstip plaats, nadat een aantal randvoorwaarden verder zijn uitgezocht.

Op dit moment wordt van de raad dus geen onomkeerbaar besluit tot het opheffen van de SWA gevraagd. De aan de SWA deelnemende gemeenten (4) zullen de uitkomst van de voorbereidingen in de loop van 2013 aan de raad voorleggen, waarna het daartoe bevoegde Algemeen Bestuur van SWA een besluit over de opheffing kan nemen.

Kanttekeningen

1. De colleges zijn bevoegd de gemeenschappelijke regeling op te heffen, maar de SWA is bevoegd de liquidatie uit te voeren

Volgens de gemeenschappelijke regeling besluiten de colleges, bij 2/3 meerderheid, tot opheffing van de gemeenschappelijke regeling SWA (artikel 35 van de gemeenschappelijke regeling) het Algemeen Bestuur van de SWA over het definitieve opheffingsbesluit. De colleges zijn in de voorbereiding daarvan betrokken zowel via de portefeuillehouders werk & inkomen als via het lidmaatschap van het Algemeen en Dagelijks Bestuur van de SWA. De voorbereiding wordt daarom gezamenlijk vanuit de colleges en de SWA ter hand genomen.

2. Voordat de regeling SWA wordt aangepast moeten ook de financiële implicaties duidelijk zijn.

De SWA kan pas worden opgeheven als onder andere duidelijk is welke (prijs-)afspraken er worden gemaakt met Nieuwkoop en Kaag & Braassem. De voorbereiding van die samenwerkingsovereenkomsten verloopt daarom parallel. Daarnaast moet de uitvoeringsorganisatie als onderdeel in de gemeentelijke organisatie worden voorbereid, zodat onder andere een zorgvuldige overgang van personeel kan plaatsvinden. De verwachting is daarom dat gedurende het jaar 2013 de voorbereiding van het opheffen van de SWA plaatsvindt, waarbij deze op zijn vroegst per 1 januari 2014 kan worden geëffectueerd.

Risico's / Beheersmaatregelen

Omdat op dit moment de exacte financiële gevolgen niet duidelijk zijn, bestaat het risico dat de gereserveerde bedragen niet voldoende zullen zijn. In de komende periode worden de juiste bedragen bekend, op dat moment zullen de Rijnstreekgemeenten gezamenlijk zoeken naar de juiste financiering. De inzet van de gemeente Nieuwkoop zal daarbij zijn dat het beleid passend wordt gemaakt op de beschikbare budgetten.

Financiële / Personele / Juridische consequenties

Omdat de gevolgen van de nieuwe Participatiewet nog niet duidelijk zijn, is ook nog niet wat de financiële gevolgen van de wet zullen zijn voor de gemeente. Wel is duidelijk dat de rijksoverheid forse bezuinigingen doorvoert en dat de intentie is de huidige budgetten te ontschotten. Voor dit beleidskader is dus moeilijk precies de financiële consequenties te berekenen. Voor de verdere uitwerking van de businesscase was het wel noodzakelijk een aantal berekeningen uit te voeren, omdat hierin keuzes zijn gemaakt over de te bedienen doelgroep en daarvoor benodigde formatie, producten en overige maatregelen.

De precieze consequenties van de voorgestelde maatregelen worden meegenomen in het beleidsplan. Dat beleidsplan ligt later dit jaar ter besluitvorming voor. Dit geldt eveneens voor de financiële uitwerking van de andere thema's die in dit beleidskader aan de orde komen.

De financiële gevolgen van de maatregelen en de impact die deze hebben op de begroting worden meegenomen in de P&C cyclus.

In de raadsvergadering van 12 april 2012 heeft de gemeenteraad besloten een bedrag van € 80.760,- beschikbaar te stellen in het kader van de aanvraag voor de herstructureringsfaciliteit. Hiervan is een deel gebruikt voor de werkzaamheden die Berenschot heeft uitgevoerd voor de aanvraag van de herstructureringsfaciliteit en voor de businesscase werken naar vermogen. Het resterende deel is dus nog beschikbaar. Het ligt voor de hand dit budget in te zetten voor de maatregelen in het kader van de transitie van het domein werk en inkomen in de Rijnstreek.

Communicatie / Participatie

Het beleidskader is voor advies voorgelegd aan de cliënten- en adviesraden van de vijf Rijnstreekgemeenten, te weten:

- Wmo-adviesraad Alphen aan den Rijn
- Wmo-raad Boskoop
- Cliëntenpanel Boskoop
- Wmo-adviesraad Nieuwkoop
- Wmo-adviesraad Kaag en Braassem
- Seniorenadviesraad Rijnwoude
- Wwb-cliëntenraad Alphen aan den Rijn
- Wsw-cliëntenraad Rijnstreekgemeenten

In de bijlagen bij dit raadsvoorstel zijn de adviezen opgenomen als ook de reactie zoals die mede namens de gemeente Nieuwkoop zal uitgaan.

Achterliggende stukken die ter inzage liggen

Advies meningsvormende raad

(griffie)